

**Quicksan flora en fauna
Klarenbeekseweg 29 te Voorst**

Opdrachtgever
Maatschap Sarink-Terwel
Klarenbeekseweg 29
7383 EB Voorst

Hamabest BV
Postbus 676
7400 AR Deventer
Rostockstraat 12 A

T. 0570 – 63 81 81
F. 0570 – 60 82 72

info@hamabest.nl
www.hamabest.nl

Rapport
R11.483-JMW-F01
31 oktober 2011
32 pagina's

Auteur:
ing. J.M. de Wever

Projectleider:
ing. J.M. de Wever

Autorisatie:

Quickscan
flora en fauna
Klarenbeekseweg 29
te Voorst

Projectgegevens

Locatiegegevens

Gebruik	: Agrarisch
Toekomstig gebruik	: Wonen
Plaats	: Voorst
Voorgenomen activiteit	: Sloop opstallen, bouw woningen en bijgebouwen

Veldbezoek

Datum veldinspectie	: 18 oktober 2011
Adviseur Hamabest	: De heer J.M. de Wever

Samenvatting

In opdracht van de Maatschap Sarink-Terwel heeft Hamabest BV aan de Klarenbeekseweg 29 te Voorst (gemeente Voorst) een quickscan uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet en overige vigerende natuurwetgeving.

De aanleiding voor het uitvoeren van onderhavige quickscan is de gewenste realisatie van een 2 onder 1 kap woning met bijbehorende kapschuur/garages. In het kader van de realisatie zullen drie agrarische opstallen worden geamoveerd.

Het onderzochte gebied is gelegen ten noordwesten van de kern van Voorst en betreft een agrarisch perceel met diverse agrarische opstallen en een boerderij. Het plangebied grenst aan de Ecologische Hoofdstructuur.

Onderhavige quickscan is gebaseerd op bronnenonderzoek en een veldbezoek. Dit veldbezoek heeft op 18 oktober 2011 plaatsgevonden.

Op basis van onderhavige quickscan is beoordeeld of er voor de voorgenomen ingreep in het plangebied procedurele gevolgen zijn in het kader van de Flora- en faunawet en overige vigerende natuurwetgeving.

EHS
De voorgenomen activiteiten zullen, zover in het kader van onderhavig onderzoek bepaald kan worden, geen significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden (kernkwaliteiten) van de aangrenzende EHS.
Vogels
De opstallen zijn in potentie geschikt als broedlocatie voor diverse vogelsoorten, waaronder de huismus. ▪ De sloopwerkzaamheden zullen buiten het broedseizoen moeten plaatsvinden (hoofdstuk 6; vogels). ▪ In de nieuw te bouwen woning zullen vogelvides moeten worden toegepast (hoofdstuk 6; vogels en bijlage 1).
Vleermuizen
De twee te slopen opstallen zijn in potentie geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen. ▪ Een nader onderzoek naar vleermuizen zal moeten vaststellen of de te slopen opstallen gebruikt worden door vleermuizen en voor welke functie.
Flora- en faunawet
Er zijn (verder) geen beschermde plant- en diersoorten aangetroffen binnen het plangebied en deze worden ook niet verwacht. ▪ Op basis van de bevindingen kan geconcludeerd worden dat er in de huidige situatie geen procedurele gevolgen zijn vooroverige soorten.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	6
1.1	Aanleiding.....	6
1.2	Doelstelling.....	6
1.3	Volledigheid onderzoek.....	6
2	Wettelijk kader.....	7
2.1	Gebiedsbescherming.....	7
2.1.1	Natuurbeschermingswet 1998.....	7
2.1.2	Uitvoering Natuurbeschermingswet 1998.....	8
2.1.3	EHS.....	8
2.2	Soortbescherming.....	8
2.2.1	Flora- en faunawet.....	9
2.2.2	Uitvoering Flora- en faunawet.....	9
3	Onderzoeksopzet.....	11
3.1	Deskresearch.....	11
3.2	Veldbezoek.....	11
4	Situatiebeschrijving.....	12
4.1	Huidige situatie.....	12
4.2	Gewenste toekomstige situatie.....	13
5	Bevindingen onderzoek.....	14
5.1	Bevindingen deskresearch.....	14
5.2	Bevindingen veldonderzoek.....	15
6	Effectenbeoordeling.....	17
7	Conclusie en kort advies.....	20
7.1	Conclusie.....	20
7.2	Advies.....	21

Bijlagen:

- 1 Vogelvide;
- 2 Brochure 'amfibieënpoel in je tuin';
- 3 Literatuurlijst.

1 Inleiding

In opdracht van de Maatschap Sarink-Terwel heeft Hamabest BV aan de Klarenbeekseweg 29 te Voorst (gemeente Voorst) een quickscan uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet en overige vigerende natuurwetgeving.

1.1 Aanleiding

De aanleiding voor het uitvoeren van onderhavige quickscan is de gewenste realisatie van een 2 onder 1 kap woning met bijbehorende kapschuur/garages. In het kader van de realisatie zullen drie agrarische opstallen worden geamoveerd.

De hierboven beschreven activiteiten kunnen negatieve gevolgen hebben voor aanwezige flora- en faunasoorten op de locatie.

In verband met het inwerktreding van de Flora- en Faunawet op 1 april 2002 en de vigerende regelgeving in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is het noodzakelijk om voorafgaande aan bouw- en of/sloopactiviteiten te toetsen of de geplande activiteiten geen negatief effect hebben op beschermde plant- en/of diersoorten en leefgebieden.

1.2 Doelstelling

Het doel van onderhavige quickscan is inzicht geven of de voorgenomen activiteiten een overtreding van de vigerende natuurwetgeving tot gevolg hebben.

Om dit inzicht te verkrijgen worden de volgende vragen beantwoord;

- zijn er binnen het plangebied beschermde dier- en plantsoorten aangetroffen en/of worden deze verwacht?
- liggen er beschermde natuurgebieden, zoals de EHS of Natura2000-gebieden in de directe omgeving?
- hebben de voorgenomen activiteiten een (significant) negatief effect op deze soorten of gebieden?
- wat zijn de gevolgen en dienen er (mitigerende of compenserende) maatregelen genomen te worden?
- dient er nader onderzoek uitgevoerd te worden?

1.3 Volledigheid onderzoek

Een quickscan is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitel geven over de aan- of afwezigheid van soorten. Het kan voorkomen dat soorten niet worden waargenomen tijdens het veldbezoek. Aan de hand expert-judgment en bekende ecologische principes zal een inschatting worden gemaakt over het wel of niet voor kunnen komen van beschermde plant- en diersoorten.

Verder is de quickscan geen veldinventarisatie. Veldinventarisaties omvatten meerdere opnamerondes die seizoensgebonden zijn en volgens standaardmethoden worden uitgevoerd.

2 Wettelijk kader

Hieronder wordt in het kort het wettelijke kader en de toepassing op ruimtelijke ingrepen beschreven.

De bescherming van natuur in Nederland vindt plaats door Europese en nationale wetgeving. De Europese wet- en regelgeving uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn is opgenomen in de nationale Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet.

De Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn kennen beide een *gebiedbeschermings*- en een *soortenbescherming* component. De gebiedbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn is opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Het aspect soortenbescherming is in de Flora- en faunawet opgenomen. De soort- en gebiedbescherming staan geheel los van elkaar en hebben ieder hun eigen werking.

2.1 Gebiedsbescherming

Het beschermen en in stand houden van bijzondere gebieden in Nederland is opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998 die per 1 oktober 2005 van kracht is. Hieronder zijn beknopt de doelstellingen van deze wetgeving en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) beschreven.

2.1.1 Natuurbeschermingswet 1998

Natuurgebieden en andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen worden aangemerkt als speciale beschermingszones (SBZ), de zogenaamde Natura2000 gebieden. Natura2000 is een wijd Europees ecologisch netwerk van beschermde gebieden dat bestaat uit:

- Speciale Beschermingszones (SBZ-V) van de **Vogelrichtlijn**
- Speciale Beschermingszones (SBZ-H) van de **Habitatrichtlijn**

In het kader hieronder worden voor de Natura2000 gebieden de algemene Nederlandse instandhoudingdoelstellingen weergegeven, zoals opgesteld door het ministerie van LNV.

Instandhoudingdoelen Natuurbeschermingswet 1998

Behoud van de bijdrage van het Natura2000 gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.

Behoud van de bijdrage van het Natura2000 gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000 netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.

Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitats en soorten.

Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingdoelen zijn geformuleerd.

Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingdoelen zijn geformuleerd.

2.1.2 Uitvoering Natuurbeschermingswet 1998

Handelingen binnen beschermde gebieden die de wezenlijke kenmerken van het gebied aantasten, zijn in principe verboden en worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Bij ruimtelijke ingrepen in de nabije omgeving van de beschermde gebieden, moet worden bepaald in hoeverre de externe werking van de ingreep een effect heeft op het beschermde gebied. Betreft het een Natura2000 gebied zal een vergunningsaanvraag op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 moeten worden aangevraagd.

2.1.3 EHS

Vaak vallen de Natura2000 gebieden samen met de zogenaamde Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Deze EHS is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. De EHS kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur.

2.2 Soortbescherming

De bescherming van dier- en plantensoorten is sinds 1 april 2002 in de Flora- en faunawet geregeld. Hierna zijn beknopt de doelstellingen van deze wetgeving beschreven.

2.2.1 Flora- en faunawet

Het in stand houden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten is in de Flora- en faunawet geregeld. Deze wet hanteert daarbij het 'nee, tenzij principe'. Dit betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn.

Verbodsbepalingen volgens de Flora- en faunawet	
<u>Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:</u>	
Artikel 8:	Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen onwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van planten.
Artikel 13:	Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van Planten.
<u>Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:</u>	
Artikel 9:	Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren. Het met bovenstaande doelen opsporen van dieren.
Artikel 10:	Het opzettelijk verontrusten van dieren.
Artikel 11:	Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen, verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren.
Artikel 13:	Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren.

2.2.2 Uitvoering Flora- en faunawet

Bij ruimtelijke ingrepen is soortbescherming van toepassing op de huidige aanwezige soorten in het plangebied of in de directe omgeving.

Indien zogenaamde 'strikt' beschermde soorten voorkomen is bescherming in het kader van de Habitatrichtlijn en/of Flora- en faunawet van toepassing. Aan de hand van de quickscan of een nader onderzoek kan een ontheffing (positieve afwijzing) worden aangevraagd. Het kan echter ook zo zijn dat een aanvullend project- en compensatieplan noodzakelijk is, om de effecten van de ingreep in detail te beschrijven en mitigerende en compenserende maatregelen uit te werken. Indien het zogenaamde 'niet strikt' beschermde soorten betreft, is bescherming in het kader van de Flora- en faunawet van toepassing. Voor enkele "niet strikt" beschermde soorten is een algemene vrijstelling van toepassing.

In het geval van ruimtelijke ingrepen zijn afwijkingen van de verbodsbepalingen (zoals vermeld op de voorgaande pagina) alleen mogelijk onder strikte voorwaarden.

Hiertoe zal een ontheffing ex artikel 75 vierde lid, onderdeel C, Flora- en faunawet (ontheffing voor ruimtelijke ingreep) moeten worden aangevraagd.

Bij het beoordelen van aanvragen voor een ontheffing ex art. 75 van de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in drie categorieën van beschermde soorten. Deze drie categorieën worden hierna verklaard. Aanvullend is de status van de Rode Lijst soorten vermeld.

Categorie 1; strikt beschermde soorten

Inheemse vogels alsmede planten- en diersoorten die vermeld staan in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen als bedreigde soorten (ct. art. 75).

Voor planten- en diersoorten die vermeld staan in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen als bedreigde soorten kan alleen ontheffing worden verleend indien geen andere bevredigende oplossing voorhanden is, en wanneer sprake is van een dwingende reden van openbaar belang (dit zijn: volksgezondheid, veiligheid, milieu en dwingende redenen van sociaal economische aard). Tevens mag geen afbreuk worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Een compensatieplan kan daarom vereist zijn. Alleen voor inheemse vogels geldt dat dwingende redenen van groot openbaar belang geen reden zijn voor het verlenen van een ontheffing. De Vogelrichtlijn staat dat niet toe.

Categorie 2; minder algemeen voorkomende soorten

Onder categorie 2 vallen minder algemene soorten die niet onder punt 1 zijn genoemd.

Voorals beschermde soorten die vermeld zijn op de verschillende Rode Lijsten (en dus op een of andere manier 'gevoelig', 'kwetsbaar' of 'bedreigd' zijn) vallen onder deze groep.

Ontheffing kan worden verleend indien geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Er dienen mitigerende en/of compenserende maatregelen genomen te worden.

Categorie 3; algemeen voorkomende soorten

Soorten uit de categorieën 1 en 2 gelden samen als zogenaamde 'strikt' beschermde soorten, soorten uit categorie 3 gelden als 'niet strikt' beschermde soorten.

Voor soorten uit categorie 3 kan zonder verdere toetsing aan de hand van de bovenstaande criteria ontheffing worden verleend voor verjagen, verontrusten, verstoren en onopzettelijk doden, indien er sprake is van bestendig beheer en onderhoud, bestendig behoud of ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Er zal moeten worden gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode.

Rode Lijst soorten

Rode Lijst soorten zijn soorten die zijn opgenomen op officiële, door het parlement bekrachtigde en in de Staatscourant gepubliceerde, lijsten van soorten die gevoelig of kwetsbaar zijn of zelfs direct in hun voortbestaan bedreigd worden. De bedreigde dier- en plantensoorten op de Rode Lijsten hebben geen juridische status, tenzij ze ook in de Flora- en faunawet zijn opgenomen.

3 Onderzoeksopzet

In onderhavige quickscan is de locatie gescreend op de aanwezigheid van (strikt) beschermde plant- en diersoorten. Er is gestart met een deskresearch en vervolgens is de locatie bezocht.

Ten tijde van het veldbezoek waren veel soorten niet meer waarneembaar door winterrust of wintermigratie, was het broedseizoen van vogels reeds afgelopen en waren de meeste planten uitgebloeid en minder waarneembaar of herkenbaar. Expert-judgment, geografische ligging, sporen, ecologische begrippen en beschikbare bekende verspreidingsgegevens spelen in deze onderzoeksperiode een cruciale rol en kunnen eveneens een goed beeld geven van de voorkomende soorten.

3.1 Deskresearch

Alvorens het terrein is bezocht, zijn diverse (digitale) verspreidingsatlassen (onder andere telmee.nl, waarneming.nl en zoogdierenatlas.nl) geraadpleegd. De waarnemingen zijn gedaan tussen 2001 en 2011. Hierdoor is er een indicatief beeld verkregen of er (strikt) beschermde soorten voorkomen in of nabij het plangebied. Deze atlasgegevens zijn afkomstig van de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO). Eveneens is de website van de provincie Gelderland 'Atlas Groen Gelderland' geraadpleegd.

3.2 Veldbezoek

Het plangebied is overdag op 18 oktober 2011 bezocht, een regenachtige dag met een temperatuur van rond de 14°C.

Tijdens het veldonderzoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, graafsporen, nesten, hollen, uitwerpselen, haren, etc.).

4 Situatiebeschrijving

In dit hoofdstuk wordt de onderzoekslocatie weergegeven en de voorgenomen activiteiten beschreven. Tijdens het veldbezoek is ook de directe omgeving van dit onderzoeksgebied meegenomen.

4.1 Huidige situatie

Afbeelding 1 en 2: Situering onderzocht gebied (bron: Google Earth).

Het onderzochte gebied is gelegen ten noordwesten van de kern van Voorst en betreft een agrarisch perceel met diverse agrarische opstallen en een boerderij. De te slopen opstallen bestaan uit een kapschuur, een koeienstal en een varkensstal. De boerderij valt buiten het plangebied. Eveneens zijn er binnen het plangebied een weiland, een tuin en kuilvoerplaatsen aanwezig.

Foto's: De te slopen opstallen: de kapschuur, koeienstal en de varkensstal.

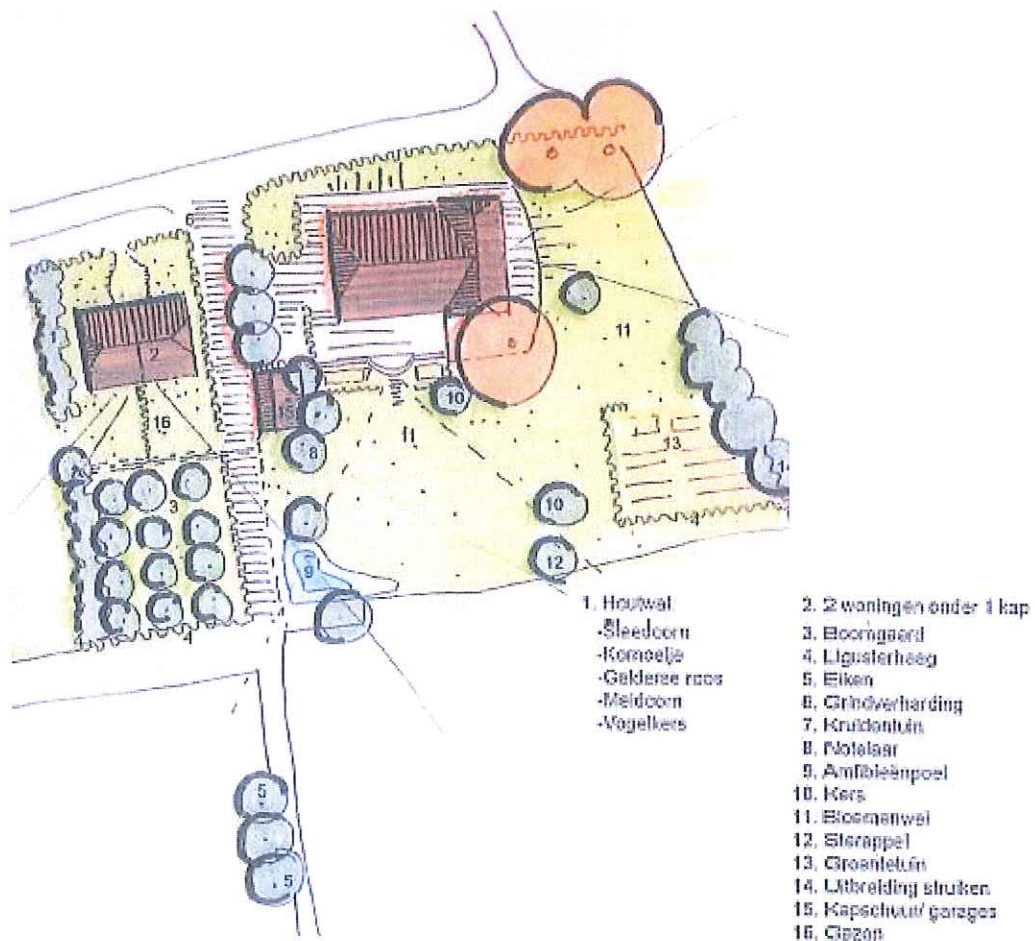
Foto's: Overige indrukken plangebied.

De twee te slopen stallen hebben een spouwmuur, de kapschuur is enkelwandig. De kapschuur wordt gebruikt voor stalling van werktuigen en opslag, de koeienstal is nog in gebruik en de varkensschuur staat grotendeels leeg en wordt alleen nog gebruikt om paarden te stallen.

De directe omgeving bestaat agrarische percelen, woningen, natuur en de Voorster Beek.

4.2 Gewenste toekomstige situatie

De initiatiefnemer is voornemens een 2 onder 1 kap woning te realiseren met bijbehorende kapschuur/ garages. In dit kader zullen de drie agrarische opstallen worden geamoveerd. De boerderij zal worden gehandhaafd. De grotere, oudere bomen, zoals de lindes en de beuken zullen eveneens worden gehandhaafd. Het plangebied zal landschappelijk worden ingepast. Deze inpassing zal onder andere bestaan uit het aanplanten van bomen, hagen, een houtwal en een boomgaard. Eveneens zal er een moes- en kruidentuin, een gazon en een bloemenwei worden aangelegd. In het zuiden van het plangebied zal een amfibieenpoel worden gerealiseerd. Bovenstaande wordt hieronder weergegeven.

Afbeelding 3: Gewenste situatie, voorstel tekening december 2008 (bron: Buro Oost).

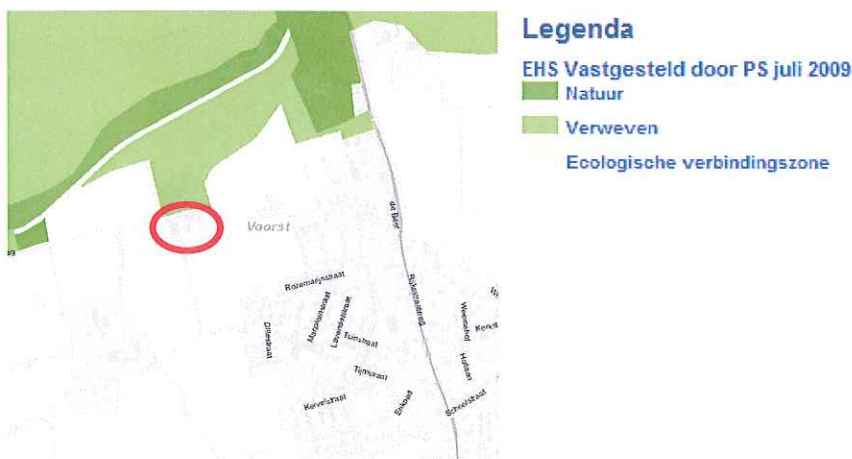
5 Bevindingen onderzoek

Hieronder worden de bevindingen van de quickscan besproken, allereerst de bevindingen van de deskresearch en vervolgens de bevindingen van het veldonderzoek.

5.1 Bevindingen deskresearch

Natura2000 en EHS

Het plangebied is niet gelegen in of nabij een Natura2000-gebied, wel grenst het aan de Ecologische Hoofdstructuur dat de functie hier 'verweven' heeft.

Afbeelding 4: Ligging plangebied t.o.v. de EHS (bron: geodata2.prvgld.nl, geraadpleegd op 28 oktober 2011).

De Atlas Groen Gelderland (internetsite van de provincie Gelderland) geeft aan dat er binnen het plangebied geen speciaal beleid aangaande soorten wordt gevoerd. Volgens deze databank van de provincie heeft het plangebied eveneens geen bijzondere ecologische waarde, behalve dat er meerdere kerkuilen aanwezig zijn. In de bovengelegen EHS wordt soortenbeleid voor amfibieën gevoerd.

Verspreidingsatlassen

De (digitale) verspreidingsatlassen zijn geraadpleegd om te kijken of er tussen 2001 en 2011, binnen de kilometerhokken waarbinnen het plangebied is gelegen, (strikt) beschermde soorten zijn waargenomen. Er is alleen gekeken naar relevante, beschermde soorten, waarvan verwacht kan worden, op basis van ecologische begrippen en geografische aspecten, dat ze voor kunnen komen binnen het plangebied.

Er zijn binnen het kilometerhok veel waarnemingen vermeld van streng en strikt beschermde soorten. Zo zijn er meldingen bekend van de steen- en kerkuil, de huismus, de das, verschillende soorten vleermuizen (gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis, meervleermuis, franjestaart en de rosse vleermuis) de poelkikker, de kamsalamander en de knoflookpad. In naastgelegen kilometerhokken zijn onder andere eekhoorns en ringslangen waargenomen.

5.2 Bevindingen veldonderzoek

Hieronder zijn de bevindingen van het veldonderzoek voor de relevante soortgroepen opgenomen.

Flora

Tijdens het veldbezoek zijn er in het plangebied geen vaatplanten aangetroffen welke beschermd zijn. Het plangebied is voor een groot deel verhard en bebouwd. Tussen de westelijke en de oostelijke opstallen staan drie lindes. In het noorden van het plangebied staan enkele berken, (rode) beuken en eiken. Eveneens is hier een moestuin aanwezig. In de tuin rondom de boerderij staan enkele oude beuken.

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn twee vogelsoorten in het plangebied waargenomen, namelijk huismussen in de kapschuur en de koeienstal en kraaien in het weiland. In de kapschuur is een duivennest aanwezig en veel kalksporen van mussen. Het is aannemelijk dat de huismus in een van deze stallen een nestlocatie heeft. Het nest van de huismus is jaarrond beschermd. Er is, met name in de kapschuur, gelet op sporen van steen- of kerkuilen. Er zijn geen sporen waargenomen.

Zoogdieren

De aanwezige stallen zijn in potentie geschikt voor gebouwbewonende vleermuizen door de aanwezigheid van toegankelijke spouwmuren. Er zijn geen sporen, zoals mest of urine, aangetroffen onder of aan de muren. De aanwezige bomen in het plangebied zijn niet geschikt als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen. Vleermuizen kunnen het gebied gebruiken om te foerageren. Er zijn geen sporen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van een steenmarter. In het weiland rondom het daadwerkelijke plangebied zijn geen sporen aangetroffen, zoals mest- en snuitputjes of haren, die duiden op de aanwezigheid van een das. Algemeen voorkomende muizensoorten, konijnen en reeën kunnen worden verwacht binnen en rondom het plangebied. Eveneens zijn er in de kapschuur uitwerpselen van de egel (FFlijst 1) gevonden.

Amfibieën.

Binnen het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig en het terrein kan derhalve alleen dienen als landbiotoop voor diverse soorten. Potentieel geschikt voortplantingswater, ook voor streng en strikt beschermde soorten, is aanwezig in de omgeving van het plangebied. Tijdens het veldbezoek is zo grondig mogelijk in en onder (stapels) stenen, hout en vegetatie gekeken om te onderzoeken of er exemplaren verscholen zaten. Er zijn enkele exemplaren van de gewone pad aangetroffen. Exemplaren van streng of strikt beschermde soorten (FFlijst 2 en 3) zijn niet aangetroffen.

6 Effectenbeoordeling

Hieronder zijn de effecten van de voorgenomen ingrepen op de aanwezige flora en fauna in het plangebied getoetst aan de vigerende wet- en regelgeving.

In dit hoofdstuk zal worden besproken of de voorgenomen activiteiten negatieve invloed kunnen hebben op de EHS.

Tevens wordt in het kader van de Flora- en faunawet nagegaan of vaste rust- en verblijfplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt) of dat dieren opzettelijk worden verontrust, verjaagd of gedood. Verder is er gekeken of er invloeden zijn die leiden tot een verminderde geschiktheid als foerageergebied waarbij het een zodanig belang treft dat bij het wegvallen van deze functie ook vaste rust en verblijfplaatsen niet langer kunnen functioneren.

EHS

De functie van de EHS is nabij het plangebied 'verweven', waardoor er ruimte is voor ontwikkelingen. Zover het te bepalen is binnen het kader van onderhavige quickscan, is de verwachting dat de toekomstige situatie geen significante negatieve gevolgen heeft voor de aangrenzende EHS en de kernkwaliteiten van dit gebied, mede door de aard van de ontwikkeling.

Verspreidingsatlassen

Binnen het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig voor (zeldzame) amfibieën. De aangetroffen strikt beschermde soorten in het kilometerhok zijn naar alle waarschijnlijkheid aangetroffen in en rondom de omliggende wateren zoals de beek, diverse poelen en wellicht de uiterwaarden van de IJssel. Tijdens het veldbezoek zijn geen strikt beschermde soorten aangetroffen. In de toekomstige situatie zal een amfibieënpool worden aangelegd.

Tijdens het veldbezoek zijn binnen en rondom het plangebied geen sporen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van een das.

Er zijn geen sporen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van een steen- of kerkuil. Indien het plangebied gebruikt zou worden door deze soorten, zouden er mestsporen en braakballen aanwezig zijn geweest. Het leefgebied van een eventueel aanwezige steenuil in de omgeving kan door de aanplant van onder andere de boomgaard worden verbeterd.

De te slopen opstallen zijn in potentie geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen. Er worden geen bomen gekapt die kunnen dienen als vaste verblijfplaats of onderdeel zijn van een vlieg- /migratieroute van vleermuizen. Het onderzochte gebied zal ook in de toekomstige situatie dienst kunnen doen als foerageergebied voor deze soortgroep.

Flora

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde vaatplanten aangetroffen. De aanwezige (dikke) bomen zullen worden gehandhaafd. Tevens zullen er een boomgaard en diverse andere groenstructuren worden aangeplant. Deze doelsoort zal derhalve geen negatief effect ondervinden in het kader van de voorgenomen activiteiten.

Vogels

Er zijn tijdens het veldbezoek maar enkele vogels waargenomen binnen en rondom het onderzochte gebied, namelijk huismussen en kraaien. De kans is aanwezig dat er in de kapschuur gebroed wordt door de huismus. Het broedseizoen van vogels was ten tijde van het veldbezoek echter voorbij, waardoor er geen typisch nestgedrag vertoond werd of jonge vogels hoorbaar waren. De aanwezigheid van voer kan ook een reden zijn voor het voorkomen van de soort.

Alle broedende vogels zijn beschermd. Om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen dient de sloop van de opstallen buiten het broedseizoen plaats te vinden. Het is van belang om te weten dat de Flora- en faunawet geen standaardperiode voor het broedseizoen hanteert. Het gaat erom of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Als richtdatum kan echter 15 maart tot (juli) 15 augustus worden aangehouden. Indien de uitvoering van de werkzaamheden buiten het broedseizoen plant technisch niet mogelijk is, dient er voorafgaande aan de sloop een inventarisatie naar broedende vogels plaats te vinden.

Het nest van de huismus is echter jaarrond beschermd. Om er zeker van te zijn dat de Flora- en faunawet niet wordt overtreden dienen er in de nieuwe woning zogenaamde vogelvides toegepast te worden. Uitleg hierover wordt gegeven in bijlage 1. Omdat de huismus een koloniebroeder is, dienen meerdere vides te worden toegepast. Tot de realisatie van de woning voltooid is, kunnen huismussen op alternatieve locaties in de directe omgeving verblijven. Na de realisatie van de woning zal, door de vogelvides en de diverse groenstructuren (bijvoorbeeld de hagen en struiken), het plangebied beter geschikt zijn als leefgebied.

Bij inachtneming van genoemde voorwaarden zijn er geen negatieve effecten te verwachten aangaande deze doelsoort.

Zoogdieren

Er zijn binnen het plangebied potentiële verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen aanwezig. Er dient een nader onderzoek* plaats te vinden om vast te stellen of vleermuizen een verblijfplaats hebben in de stallen en welke functie deze opstallen met betrekking tot de vleermuizen vervullen. De aanwezige bomen in het plangebied zijn niet geschikt om als verblijfplaats te dienen voor vleermuizen. In de toekomstige situatie zal er een beter foerageergebied voor deze soortgroep gecreëerd zijn, onder andere door de aanwezigheid van fruitbomen, overige groenstructuren en een poel.

Er zijn geen sporen van de das aangetroffen. De toekomstige situatie zal een beter foerageergebied opleveren voor deze soort.

Voor algemeen voorkomende soorten (FFlijst 1) geldt een algemene vrijstelling als het ruimtelijke ingrepen betreft.

* Het nader onderzoek dient volgens het 'Vleermuizenprotocol maart 2010' te worden uitgevoerd.

Amfibieën

In de huidige situatie is er geen voortplantingswater aanwezig binnen het plangebied. De wens van de initiatiefnemer is om een amfibieënpool aan te leggen. Hierdoor en door de aanleg van groenstructuren zal het plangebied aantrekkelijker worden voor (strikt beschermde) amfibieën. Er komen binnen het kilometerhok diverse strikt beschermde soorten voor, zoals de kamsalamander en de poelkikker, die gebruik kunnen gaan maken van een dergelijke pool. Op internet is veel informatie te vinden over het aanleggen van een amfibieënpool, zoals de brochure 'Een amfibieënpool in je tuin, provincie Antwerpen' (bijlage 2).

Voor algemeen voorkomende soorten (FFlijst 1) geldt een algemene vrijstelling als het ruimtelijke ingrepen betreft.

7 Conclusie en kort advies

Hieronder is de conclusie opgenomen over het feit of er al dan niet procedurele gevolgen zijn voor de voorgenomen ingrepen in het plangebied. Tevens wordt er een kort advies gegeven.

7.1 Conclusie

Op basis van onderhavige quickscan is beoordeeld of er voor de voorgenomen ingreep in het plangebied procedurele gevolgen zijn in het kader van de Flora- en faunawet en overige vigerende natuurwetgeving.

EHS
De voorgenomen activiteiten zullen, zover in het kader van onderhavig onderzoek bepaald kan worden, geen significant negatief effect hebben op de wezenlijke kenmerken en waarden (kernkwaliteiten) van de aangrenzende EHS.
Vogels
De opstallen zijn in potentie geschikt als broedlocatie voor diverse vogelsoorten, waaronder de huismus. - De sloopwerkzaamheden zullen buiten het broedseizoen moeten plaatsvinden (hoofdstuk 6; vogels). - In de nieuw te bouwen woning zullen vogelvides moeten worden toegepast (hoofdstuk 6; vogels en bijlage 1).
Vleermuizen
De twee te slopen opstallen zijn in potentie geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen. Een nader onderzoek naar vleermuizen zal moeten vaststellen of de te slopen opstallen gebruikt worden door vleermuizen en voor welke functie.
Flora- en faunawet
Er zijn (verder) geen beschermde plant- en diersoorten aangetroffen binnen het plangebied en deze worden ook niet verwacht. Op basis van de bevindingen kan geconcludeerd worden dat er in de huidige situatie geen procedurele gevolgen zijn vooroverige soorten.

Ten aanzien van de ingrepen is nog een algemeen geldende voorwaarde vanuit de Flora- en faunawet van toepassing:

Op basis van de zorgplicht volgens artikel 2 van de Flora- en faunawet dient bij de uitvoering van de werkzaamheden voldoende zorg in acht te worden genomen voor in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat bij het uitvoeren van werkzaamheden altijd rekening moet worden gehouden met aanwezige planten en dieren. Dieren moeten de gelegenheid hebben om uit te wijken en mogen niet opzettelijk worden gedood.

7.2 Advies

Bij de toekomstige inrichting van het plangebied kan rekening worden gehouden met het stimuleren van natuurwaarden. Bij nieuwe beplanting (heggen, heesters en bomen) is het gebruik van inlandse, bloem- en vruchtdragende soorten aan te Bevelen. Gebruik van inlandse soorten is vooral voor insecten en daarmee voor vleermuizen, maar ook voor vogels geschikt. Om in de toekomstige situatie nestgelegenheid te creëren voor soorten als de huismus, kan bij de bouw van de nieuwe woning zogenaamde 'vogelvides' worden toegepast. Bijlage 1 geeft hierover een korte uitleg. Bijlage twee geeft een kort advies over het aanleggen van een amfibieënpoel.

BIJLAGE 1

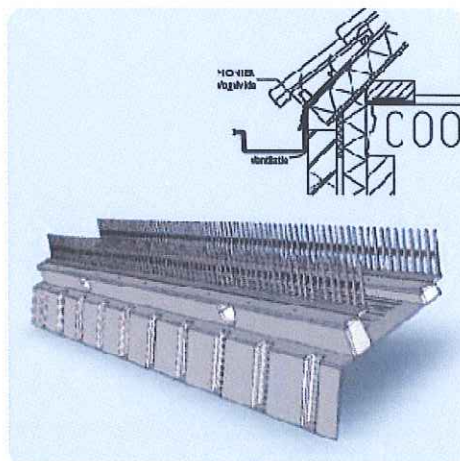
VOGELVIDE

MET DE VOGELVIDE DE MUS WEER ONDER DAK

Door het verdwijnen van openbaar groen en het dichten van nestholtes in gebouwen en op daken zijn de voedsel- en nestgelegenheden voor de huismus sterk achteruit gegaan. Huismussen bewonen nestholtes niet alleen in het broedseizoen, ook in de winter gebruiken ze holtes voor beschutting. Om bestaande mussenkolonies te behouden is het van belang kunstmatige nestgelegenheden aan te bieden in de buurt van deze kolonies. De Vogelvide is speciaal hiervoor ontwikkeld en uitgebreid getest op een aantal locaties in Nederland. Uit deze testen is gebleken dat de huismus de Vogelvide daadwerkelijk gebruikt als nestgelegenheid.

Bron: Vogelbescherming Nederland 2009

SNEL AFNEMENDE HUISMUSSENPOPULATIE

Huismussen leven al eeuwenlang in de buurt van mensen. De behouwrde kom en specifiek het bewoonde deel daarvan, vormt de belangrijkste leefomgeving voor de huismus. Het merendeel van de populatie broedt in dorpen en steden. Vooral in delen met veel groen en met riet al te hoge bomen voelen ze zich prettig. Huizen met pannendaken en slordige tuinen met enkele bomen en struiken, heggen en klimop, die het hele jaar door beschutting bieden, vormen een optimaal leefmilieu. Door het gebrek aan voedsel, dekking en woonruimte is het aantal huismuissen de afgelopen jaren dramatisch afgenomen. Sinds november 2004 staat de huismus op de Rode Lijst. Vooral de snelheid waarmee het aantal huismuissen afneemt is verontrustend. Sinds de jaren zestig is de stand gehalveerd.

Bron: Vogelbescherming Nederland 2009

VOGELVIDE

Er is MONIER veel aan gelegen mee te werken aan de instandhouding van de huismus. Hiertoe is de Vogelvide ontwikkeld. Dit innovatieve product is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met Vogelbescherming Nederland. De Vogelvide biedt de huismus een veilige nestgelegenheid onder de eerste rij dakpannen, ter hoogte van de dakvoet. De Vogelvide kan over de gehele dakbreedte worden aangebracht. De op maat gemaakte invliegopeningen bieden de muissen toegang tot hun onderkomen. De vogels, die in kolonie leven, kunnen met meerdere vogels tegelijk een nest bouwen in de Vogelvide. Om een optimale nestgelegenheid te bieden aan de huismus verdient het aanbeveling om de Vogelvide aan beide zijden van het dak toe te passen.

TOEPASSING

De Vogelvide kan zonder bouwkundige aanpassingen onder de eerste, onderste rij dakpannen worden gemonteerd. Een Vogelvide toepasbaar in andere dakvoetconstructies is nog in ontwikkeling. Deze uitvoering komt naar verwachting rond de bouwvak 2009 gereed. Het ontwerp van de Vogelvide voorkomt dat andere vogels, muizen etc. verder dan de Vogelvide onder het pannendak kunnen komen. Met de meegeleverde eindstukken is de Vogelvide eenvoudig aan de uiteinden af te sluiten.

De Vogelvide kent een aantal geïntegreerde functies, zoals onder andere:

- Past onder vrijwel alle soorten dakpannen en op vrijwel alle soorten pannendaken
- Extra ventilatie van de dakspouw
- Bescherming van het onderdak
- Vervangt onderste, dubbele, panlat
- Snel en eenvoudig te verwerken

BOUWBESLUIT

Bij de ontwikkeling van de Vogelvide is rekening gehouden met de voorschriften zoals opgenomen in het Bouwbesluit. Onbedoeld heeft het Bouwbesluit bijgedragen aan de dramatische achteruitgang van de huismus. De Vogelvide is getoetst aan het Bouwbesluit. Als uitkomst van deze toetsing is er door het Expertisecentrum Regelgeving Bouw (ERB) een gelijkwaardigheidsverklaring opgesteld, zodat de Vogelvide zonder conflict met het Bouwbesluit kan worden toegepast. Een onderdeel van deze gelijkwaardigheidsverklaring is de bevestiging van de dakbedekking aan het onderdak, dit kan betekenen dat de tweede dakpannerij van onderen gerekend volledig dient te worden verankerd met (Euro-)panhaken.

MONIER verwacht dat architecten, gemeenten, woningbouwverenigingen en projectontwikkelaars gaan kiezen voor de Vogelvide en zo ook hun steentje bijdragen aan het instandhouden van de mussenpopulatie.

Technische gegevens:

Vogelvide	
Model	universeel toepasbaar op tegels of op het dakbeschot
Materiaal	hoogwaardig kunststof (ABS)
Kleur	antraciet
Afmatingen	werkende breedte ca. 1.000 mm
Verpakking	6 stuks per doos, inclusief bevestigingsmateriaal en 2 eindstukken

Voor meer informatie over de Vogelvide, de toepassing, verwerkingsinstructie en de verkoopadressen zie onze website (www.monier.nl) of www.vogelvide.nl.

BIJLAGE 2

BROCHURE AMFIBIEENPOEL

AMFIBIEËNPOEL?

Een vijver in de tuin. De meeste mensen vinden het wel een aantrekkelijk idee. Een kleine waterpartij voegt net dat ietsje extra toe dat je tuin echt bijzonder maakt. En een vijver is niet alleen mooi om te zien, een goed ontworpen vijver kan ook dienst doen als voortplantingspoel voor tal van amfibieën: kikkers, padden en salamanders. Met zo een amfibieënpool kan iedere tuinliefhebber meteen ook zijn steentje bijdragen aan het behoud van deze bijzondere diersoorten in Vlaanderen.

WAAROM ZIJN VIJVERS ZO BELANGRIJK VOOR AMFIBIEËN?

Amfibieën zijn dieren die hun leven deels in het water en deels op het land doorbrengen. Veel amfibieën brengen het grootste deel van het jaar op het land door. Maar om zich voort te planten hebben ze steeds een waterpartij nodig. Dit is nog het best te illustreren aan de hand van een bekend voorbeeld, de gewone pad.

HET LEVEN VAN EEN GEWONE PAD

Gewone pad

De pad is een amfibie dat iedereen wel kent. Ze heeft een wrattige huid en verplaatst zich gewoonlijk kruipend over land, wat ze onderscheidt van een kikker die een gladde huid heeft en zich met sprongen voortbeweegt. Op haar menu staan allerhande kleine diertjes. Dat kan eens een mug of een ander insect zijn, maar ook een regenworm of een slak wordt gesmaakt. Haar prooi vangt ze met de tong. Pas bij de avondschemering wordt de pad actief en verlaat ze haar ondergrondse schuilplaats om op zoek te gaan naar voedsel.

In de nazomer verlaten de padden hun zomerbiotoop en gaan op zoek naar een overwinteringsplaats. Die plaats kiezen ze zo dat ze al wat dichterbij de voortplantingsplaats ligt, want na de winter trekken de volwassen padden daar massaal naartoe. Gewoonlijk is die voortplantingsplaats de waterpartij waarin ze zelf geboren zijn. Wanneer drukke wegen hun leefgebied doorsnijden vallen er helaas veel verkeersslachtoffers tijdens die zogenaamde paddentrek. Daar trachten geëngageerde natuurliefhebbers iets aan te verhelpen door jaarlijkse paddenoverzetacties te organiseren of door de aanleg van speciale amfibieëntunnels onder de gevaarlijkste wegen.

Eens de padden in het vroege voorjaar nabij de voortplantingsplaats gekomen zijn kruipen de mannetjes vaak al op de rug van een vrouwtje en blijven ze zo zitten tot ze in het water aangekomen zijn. Daar legt het vrouwtje 3000 tot 8000 eitjes af in dubbele snoeren die tot 4 meter lang kunnen zijn. Het mannetje bevrucht de eitjes zodra ze afgelegd worden. De eisoeren kunnen tot 4 meter lang zijn en worden vastgemaakt aan rechtopstaande plantenstengels. De larven, de dikkopjes, komen al na 7 tot 10 dagen uit en voeden zich aanvankelijk met algen. Eens de achterpoten doorbreken, leven ze solitair. Eind juni begin juli doorgaan ze een gedaanteverwisseling, ze zijn dan 10 mm groot. Op enkele dagen verlaten ze massaal de voortplantingsplaats. Drie jaar later komen ze terug om zelf voor nageslacht te zorgen.

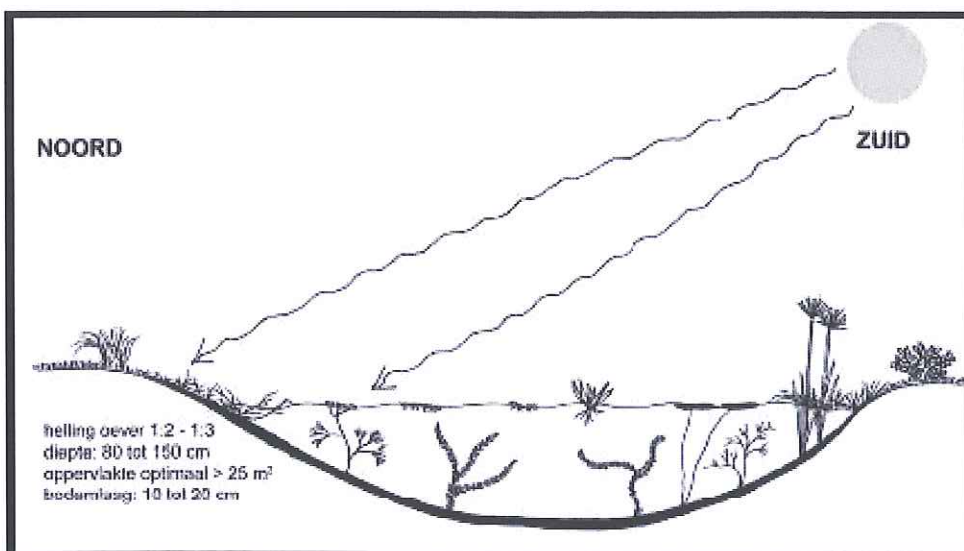
Dit verhaal illustreert hoe belangrijk het water is voor de gewone pad. Voor de andere amfibieën is dat net eender. Door de dichte bebouwing en het uitgebreide wegennet in Vlaanderen hebben amfibieën het net als veel andere soortengroepen het erg moeilijk tegenwoordig. De padden worden door drukke wegen van de voortplantingsplaatsen gescheiden, en sommige geschikte plaatsen verdwijnen gewoonweg. Nieuwe voortplantingsplaatsen creëren is dus erg belangrijk. Niet alleen poelen in landbouw- en natuurgebied, maar ook tuinvijvers kunnen hier een belangrijke rol spelen. Maar hoe pak je zo iets aan?

KIEZEN VAN EEN GESCHIKTE PLAATS VOOR EEN VIJVER

Je begint met het kiezen van een geschikte locatie in de tuin. Het beste is een zonnige plaats, want amfibieën houden van warmte, en de waterplanten hebben heel wat licht nodig. Indien mogelijk kies je een plaats die gemakkelijk vanuit je woonruimte of van op het terras te zien is, zo heb je het meeste genot van je amfibieënpool. Bomen en struiken langs de oever van de vijver zorgen al snel voor te veel bladafval in het water, en dat is slecht voor de waterkwaliteit. Plant je vijver dus zo in dat bomen en struiken er niet vlakbij staan.

AFMETINGEN EN VORM

Hoe groot je de vijver maakt hangt eerst en vooral af van de grootte van je tuin. Algemeen wordt gesteld dat een grootte tussen de 25 en 100 m² ideaal is voor amfibieën, maar kleiner kan ook zeer goede resultaten geven.

Doorsnede van een goede pool (naar: Van Berkel & Steinhauer, 1988)

Zoals reeds gezegd houden amfibieën van warmte. Daarom is het aan te raden om de meest zonnige oever, meestal de noordelijke, een erg lichte helling te geven. Daardoor krijg je ondiep water dat snel door de zon opgewarmd wordt. De andere oevers kunnen eventueel met iets steilere hellingen aangelegd worden. Door verschillende hellingshoeken te gebruiken maak je een gevarieerde leefomgeving waarin elke poelbewoner wel iets naar zijn gading vindt. Maak de oeversranden zacht glooiend, zodat de amfibieën makkelijk de vijver in en uit kunnen. De grootste diepte moet zich in het midden bevinden. Een diepte van minstens tachtig centimeter - anderhalve meter is nog beter - tot aan de bodemlaag, is nodig om er voor te zorgen dat bruine kikkers, die onderin de modder overwinteren, en overwinterende larven niet bevriezen.

De bruine kikker overwintert soms onder water

De vorm kan je vrij kiezen. Onregelmatige vormen zijn erg interessant voor de poelbewoners, maar houd er rekening mee dat de aanleg van een grillige pool ook moeilijker is. Een schotelvorm, zoals een soepbord, is erg natuurlijk, oogt mooi en is vrij eenvoudig aan te leggen. Je kan eventueel ook een ondiepe moeraszone voorzien.

In de meeste gevallen heb je geen stedenbouwkundige vergunning nodig voor de aanleg van een vijver. Meer info daarover vind je op het internetadres op de laatste bladzijde van deze brochure.

MATERIALEN

In natuurgebieden worden poelen aangelegd door simpelweg te graven tot onder de watertafel of door in een ondoorlatende bodem een depressie te maken waarin het regen- en oppervlaktewater blijft staan. In een tuin is het meestal niet mogelijk om zo te werk te gaan.

De beste manier om een vijver in een tuin aan te leggen is met gebruik van vijverfolie. Deze folies zijn in de vakhandel verkrijgbaar. Kies voor een stevige folie van minstens 1 mm dik met een garantie van meer dan tien jaar. Om beschadiging van de folie te voorkomen kan het nuttig zijn een beschermende laag aan te brengen vooraleer de folie te leggen, zeker wanneer de grond erg stenig is. Die laag kan bijvoorbeeld uit zand bestaan. Voor advies ga je best eens ten rade bij een gespecialiseerde verkoper van vijvermaterialen. Om de vereiste lengte folie te bepalen tel je de lengte van de vijver en twee maal de diepte op, daar tel je nog eens ongeveer 60 cm bij voor afwerking van de randen. Voor de breedte idem.

Om de vijver te vullen kan je leiding-, regen- of putwater gebruiken. Leidingwater kan bij grote vijvers duur uitvallen, regenwater is nogal zuur. Putwater kan dan weer te veel voedingsstoffen en verontreinigingen bevatten. Welk soort water je ook kiest, de vijver zal door zijn zelfreinigend vermogen uiteindelijk wel tot een ecologisch evenwicht komen.

Als vijvergrond tenslotte, moet je arme grond gebruiken met weinig organische stof, een mengsel van zand en klei bijvoorbeeld, zeker geen compost.

AANLEG

Eens je een geschikte plaats gevonden hebt kan je aan de slag. Je begint met het uitgraven van een put met de afmetingen van de vijver. Hou er rekening mee dat er in de vijver zelf ook nog een laagje grond gebracht wordt, en dat er zich spontaan een sliblaagje opbouwt waardoor de vijver iets minder diep wordt. Wanneer je een beschermende laag voor de folie aanbrengt moet je de dikte van deze laag ook nog eens extra uitgraven. Denk er aan dat het de bedoeling is zacht glooiende oeverwanden te verkrijgen.

Verwijder daarna alle scherpe voorwerpen en maak de put mooi glad. Breng dan eventueel de beschermende laag aan. Tracht de rand zo goed mogelijk waterpas te maken en zorg ervoor dat het laagste punt zich bevindt op de plaats waar de vijver eventueel mag overlopen.

Het plaatsen van de folie is een karwei die je best met twee uitvoert. Let goed op dat je de folie niet beschadigt. Je kan reeds geplaatste stukken op hun plaats houden met gewichten (zonder scherpe kanten). Wanneer je meerdere stukken folie gebruikt moet je die aan elkaar lassen.

Eens de folie er ligt kan je de vijvergrond aanbrengen. Een laagje van 10 tot 20 centimeter volstaat. Een stevige laag vijvergrond beschermt de folie tijdens het ruimen (zie verder). Het vullen met water doe je best met een tuinslang. Leg de sproeikop in het midden van de vijver en laat zachtjes lopen. Wanneer je de vijver te hevig vult zal de vijvergrond opwarrelen en wordt het water troebel.

LEVEN IN DE BROUWERIJ

Wanneer alle constructiewerk achter de rug is zorg je zo snel mogelijk voor een beetje leven in je vijver, zo voorkom je dat één bepaalde soort snel de overhand krijgt.

Kleine watersalamander

Een gevarieerde begroeiing maakt je vijver extra aantrekkelijk voor de toekomstige bewoners. Vooral planten die boven het water uitsteken, en planten met ondergedoken bladeren zijn interessant. Zorg zeker voor een aantal inheemse zuurstofplanten. Deze ondergedoken planten voorzien het water van de levensnoodzakelijke zuurstof met behulp van zonlicht. Planten met drijvende bladeren zoals de waterlelie zorgen voor wat schaduw in het water. Laat ze zeker niet meer dan een derde van de vijver bedekken, want teveel schaduw hindert onder andere de zuurstofplanten.

Voor inheemse oever- en waterplanten (zie onderstaande lijst) kan je in de handel terecht en uiteraard niet in de natuur. Inheemse planten trekken in tegenstelling tot uitheemse allerhande kleine diertjes aan die er zich mee voeden, en die trekken op hun beurt hongerige amfibieën aan. Een aantal niet-inheemse water- en moerasplanten zijn ten eerste af te raden: grote watermavel, waterteunisbloem, parelvederkruid, watercrassula en reuzenbalsemien. Die staan bekend als erg groeiachtige planten en hebben de neiging te woekeren en zo binnen de kortste keren alle andere plantensoorten te verdringen. Samen met de oorspronkelijke plantensoorten verdwijnen dan ook alle dieren die er van afhangen en ontstaat er als het ware een groene woestijn.

Lijst van geschikte vijver- en moerasplanten

	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Zuurstofplanten	Grof (gedoemd) hoornblad	<i>Ceratophyllum demersum</i>
	Waterviooler	<i>Hottonia palustris</i>
	Puntkroos	<i>Lemna trisulca</i>
	Aarvederkruid	<i>Myriophyllum spicatum</i>
Planten met drijvend blad en los drijvende planten	Kikkerbeet	<i>Hydrocharis morsus-ranae</i>
	Witte waterlelie*	<i>Nymphaea alba</i>
	Gele piomp*	<i>Nuphar lutea</i>
	Fijne waterranonkel	<i>Ranunculus aquatilis</i>
	Krabbenscheer	<i>Stratiotes aloides</i>
	Drijvend fonteinkruid	<i>Potamogeton natans</i>
	Watergentiaan*	<i>Nymphoides peltata</i>
Gewone waterplanten	Zwanenbloem	<i>Butomus umbellatus</i>
	Dotterbloem	<i>Caltha palustris</i>
	Gele Iis	<i>Iris pseudacorus</i>
	Waterdriblad	<i>Menyanthes trifoliata</i>
	Grote boterbloem	<i>Ranunculus lingua</i>
	Pijlkruid	<i>Sagittaria sagittifolia</i>
	Grote waterweegbree	<i>Alisma plantago-aquatica</i>
Moerasplanten	Koninginnenkruid	<i>Eupatorium cannabinum</i>
	Moerasspirea	<i>Filipendula ulmaria</i>
	Echte koekoeksbloem	<i>Lychnis flos-cuculi</i>
	Penningkruid	<i>Lysimachia nummularia</i>
	Gewone wederik	<i>Lysimachia vulgaris</i>
	Gewone kattenstaart	<i>Lythrum salicaria</i>
	Watermunt	<i>Mentha aquatica</i>
	Moerasvergeet-mij-nietje	<i>Myosotis palustris</i>
	Moerasandoorn	<i>Stachys palustris</i>
	Smeewortel	<i>Symphytum officinale</i>
	Echte valeriaan	<i>Valeriana officinalis</i>
	Wateraardbei	<i>Potentilla palustris</i>
	Beekpung	<i>Veronica beccabunga</i>

* Enkel geschikt voor grote vijvers

Groene kikker is meestal al na één jaar aanwezig

Om snel een gezonde vijverflora en -fauna te krijgen bestaat er een eenvoudige oplossing. Je neemt gewoon wat water uit een ecologisch evenwichtige vijver en voegt dat aan je nieuwe vijver toe. Let wel op dat je geen amfibieën of visjes meeneemt. De amfibieën zijn namelijk wettelijk beschermd en mogen niet gevangen of verkocht worden. De vissen op hun beurt zouden de eitjes en larven van zich sportaan vestigende amfibieën kunnen opvreten, en dat is uiteraard niet de bedoeling in een amfibieënpool! Om de zelfde reden horen trouwens ook watervogels niet thuis in de pool.

Als je geen amfibieën mag vangen en ze ook niet kunt kopen, hoe geraak je er dan eigenlijk aan? Dat is makkelijker dan je denkt. Ze komen namelijk

vanzelf! De eerste amfibieën die een pool koloniseren zijn gewoonlijk de kleine watersalamander en de alpenwatersalamander. Dit kan al in de eerste voortplantingstijd gebeuren. De groene kikker is meestal ook al aanwezig na een jaar. De gewone pad gebruikt poelen als er elders geen grotere en diepere waters met mogelijkheden voor het verankeren van de eisnoeren te vinden zijn. Ga zeker geen amfibieën in de dierenwinkel kopen. De uitheemse soorten die daar soms verkocht worden, bijvoorbeeld de brul- of stierkikker, schrikken er vaak niet voor terug om de inheemse als prooi te verorberen. Eens ze in de vrije natuur terecht komen vormen ze een bijkomende bedreiging voor onze inheemse amfibieën.

Om de eerste pad, salamander of kikker te zien moet je misschien wel een beetje geduld oefenen, maar geen nood. Al in het eerste jaar zal je tal van prachtige diertjes kunnen observeren in en rond je vijver. Libellen, waterjuffers, watertorren en waterwantsen zijn vliegende insecten, en weten in geen tijd je vijver te vinden.

ONDERHOUD VAN DE VIJVER

Het meest voorkomende probleem in nieuwe vijvers is algenkloei. Een massale groei van algen is meestal te wijten aan een teveel aan voedingsstoffen in het water. Laat je echter niet verleiden tot het toevoegen van allerlei chemische producten, die zijn vaak duur en niet bepaald milieu- en diervriendelijk. Door regelmatig de algen te verwijderen wordt het water steeds voedselarm en dring je verdere algengroei terug.

Bladeren schep je best zo snel mogelijk uit de vijver. Je kan je trouwens veel werk besparen door in de herfst een net over de vijver te spannen, zodat de bladeren niet in het water terecht komen. Wanneer de vijver dichtgroeit, of wanneer er zich te veel dode planten en bladeren in het water opstapelen wordt het tijd om de vijver te ruimen, want rottend organisch materiaal is slecht voor de waterkwaliteit. Ruimen houdt in dat je overtollige slibafzetting en plantenmateriaal verwijdt. Deze klus voer je best uit van half september tot eind oktober, bij zonnig weer. De meeste dieren hebben dan het water verlaten en zijn dan nog beweeglijk genoeg om te vluchten. Het geruimde materiaal aat je dan nog een drietal dagen op de oever liggen om de dieren erin de kans te geven om te ontsnappen. Let wel goed op dat je bij het ruimen de vijverfolie niet beschadigt.

Veel onderhoudswerkzaamheden behoeft een vijver verder niet. Afgestorven plantenstengels die boven het water uitsteken mag je gerust laten staan. Heel wat insecten en spinnen wonen of overwinteren in dode holle stengels. Libellen en waterjuffers gebruiken ze trouwens ook graag als uitkijkpost.

JE TUIN AMFIBIEVRIENDELIJK INRICHTEN

Aangezien amfibieën een groot deel van hun leven buiten het water doorbrengen kan je ook de rest van je tuin een stuk aantrekkelijker maken voor hen.

Houtstapels, steenhopen, composthopen, hagen en een dicht plantendek bieden beschutting en vormen een gevarieerd jachtterrein voor de salamanders, padden en kikkers. Een 'natuurlijke' tuin kan dus niet alleen een voortplantingsplaats, maar ook een zomerbiotoop en zelfs een overwinteringsplaats voor de amfibieën zijn. Met een beetje moeite heb je dus het hele jaar door amfibieën in de tuin.

BIJLAGE 3

LITERATUURLIJST

Boeve, M.N., Omgevingsrecht, uitgeverij Europa Law Publishing, Amsterdam, 2006
Broekhuizen, S e.a., Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1992
Den Held, J.J., Beknopt overzicht Nederlandse Plantengemeenschappen, uitgeverij KNNV, Utrecht, 1991
IKC Natuurbeheer, Handboek natuurdoeltypen in Nederland, uitgeverij Judels&Brinkman, Delft, 1995
Meesters, G., Natuuratlas van Nederland, uitgeverij Icob b.v. Alphen aan den Rijn, 2001
Meijden R. Van der, Heukels' Interactieve Flora van Nederland, ETI, 2007
Parmentier, F, Paassen A van, Steenuil onder de pannen – maatregelencatalogus, 2009
Ravon, Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland 1985-2005
Ravon, De amfibieën en reptielen van Nederland, 2009
Sovon Vogelonderzoek Nederland, Atlas van de Nederlandse Broedvogels, uitgeverij KNNV, Utrecht, 2002
Spohn, R., Bloemen, uitgeverij Tirion BV, Baarn, 2008
Spohn, R., Bomen, uitgeverij Tirion BV, Baarn, 2008
Sterry, P., Vogelwijzer, uitgeverij Tirion BV, Baarn, 2006
Vogelbescherming Nederland, Topografische Inventarisatieatlas voor flora en fauna van Nederland, Zeist, 2003.

Internet:

www.geodata2.prvgld.nl
www.ravon.nl
www.sovon.nl
www.synbiosys.alterra.nl
www.telmee.nl
www.vogelbescherming.nl
www.vogelvisie.nl
www.vzz.nl
www.waarneming.nl
www.zoogdieratlas.nl